

ПЕРЛИНИ
УКРАЇНСЬКОЇ
КЛАСИКИ

Тарас Шевченко
Іван Нечуй-Левицький
Леся Українка
Іван Франко

збірка

збірка

ПЕРЛИНИ УКРАЇНСЬКОЇ КЛАСИКИ

Тарас Шевченко
Іван Нечуй-Левицький
Леся Українка
Іван Франко

Тарас Шевченко
Григорій Квітка-Основ'яненко
Іван Нечуй-Левицький
Леся Українка
Іван Франко
Михайло Коцюбинський
Василь Стефаник
Микола Хвильовий

www.bookclub.ua

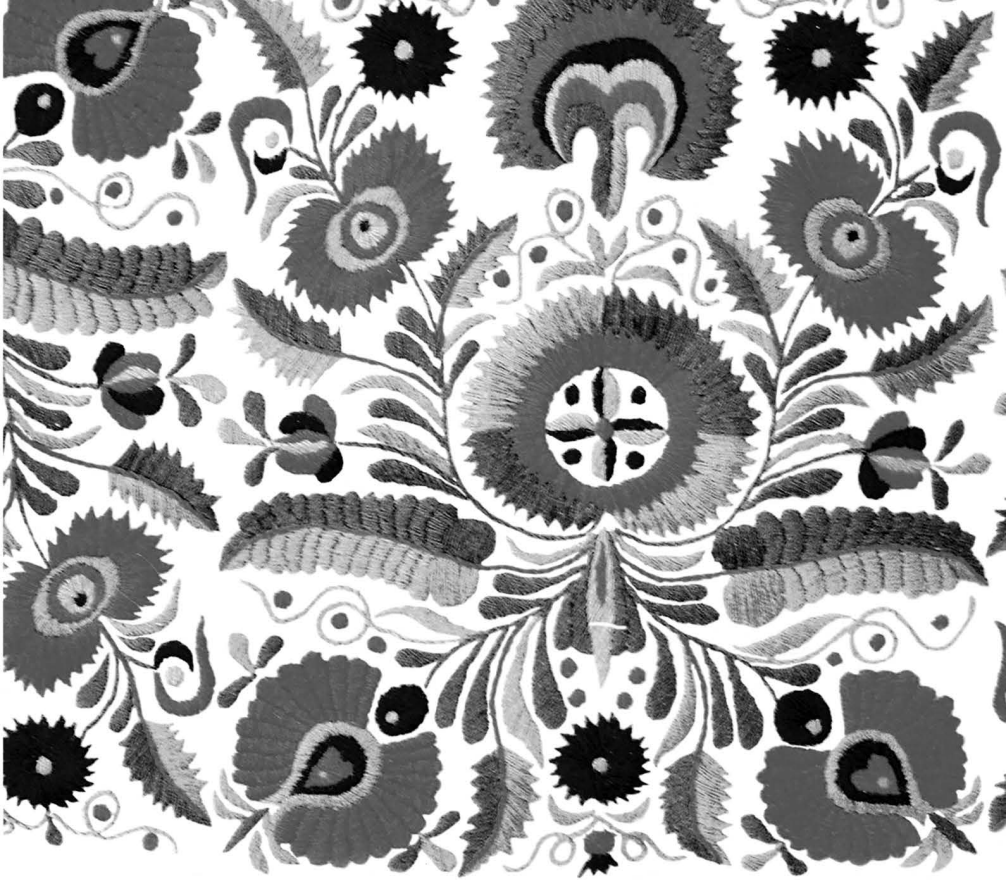
ISBN 978-966-14-9306-2

9 789661 493062

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

ПЕРЛИНИ УКРАЇНСЬКОЇ КЛАСИКИ
збірка

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

ГРИГОРІЙ КВІТКА-ОСНОВ'ЯНЕНКО

ІВАН НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

ІВАН ФРАНКО

МИХАЙЛО КОЦЮБИНСЬКИЙ

ВАСИЛЬ СТЕФАНІК

МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ

ПЕРЛИНИ УКРАЇНСЬКОЇ КЛАСИКИ

збірка

ХАРКІВ **КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ**

УДК 821.161.2
ББК 84.4УКР
П27

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Дизайнер обкладинки *Тетяна Коровіна*

ISBN 978-966-14-9306-2

© Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2015
© Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2015

Любов до рідного завжди має конкретні форми. У сучасній Україні, у вирі драматичних подій, розумієш це особливо чітко. За короткими вигуками гасел і формулами патріотичних слів стоять цілі світи, і один із них — світ рідної національної літератури. Видатні твори українських письменників минулого, зібрані тут під спільною обкладинкою, — це не просто набір текстів, що їх вивчення передбачає шкільна програма, а ще й добра можливість зануритись у світ української людини різних часів і усвідомити, які риси, відчуття й ситуації закладені в культурному до-свіді українців.

Твори, опубліковані в книжці, належать до різних жанрів і різних етапів історії літератури. Деякі з них передають химерну, барвисту, драматичну, а часом навіть комічну атмосферу української минувшини, з її етнографічним колоритом і яскравими портретами персонажів на тлі старожитнього побуту. Це низка літературних образів, улюблених і впізнаваних, наче вишиванки. Вони запам'ятовуються на все життя і спадають на думку як універсальні знаки певних ситуацій — сумний і невеселий сотник Забрьоха чи сварки Кайдашів за грушу, яка врешті-решт таки всохла, увійшли в нашу свідомість і в приказки. Весела й спостережлива вдача українця відображується в літературі здавна і творить одну з національних прикмет.

Ознайомлення з наведеними творами демонструє нам багатство джерел, які живили й живлять українську літературу. Уважний читач знайде й поцінує в них і яскраво відображені та творчо переосмислені міфологічні уявлення, і фольклорний колорит, і незрівнянне говіркове розмаїття, у формах якого існувала наша національна мова в ті чи інші часи.

Та хотілося б зробити ще один акцент. Якщо уважно подивитися список охоплених цим виданням класичних творів, побачимо важливу річ: у більшості сюжетів ідеться про вибір, що його в різні часи та в різних умовах мусила робити українська людина. Так, часи й життєві обставини змінювались, як і стиль оповіді, як і естетичні координати, що в них творив автор, — але не минали ситуації вибору, складного, часто

болочого. Між спокусою багатства й обов'язком вірності. Між непростими, але звичними буднями і пошуком привабливого, хоч і непевного щастя вдалині. Між достатком і крилатою мрією. Між учинком по совісті і дією зі страху. Між ідеєю і живою людиною. Усі ці ситуації вибору непрості, усі вони перевіряють людину, творять особистість, зрештою — впливають на її долю. І глибина людських переживань відображується в дзеркалі літератури, стаючи під пером талановитих майстрів тим, що має всі підстави зватися перлинами української класики.

Роман Трифонов

Тарас Шевченко

Причинна

Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолу верби гне високі,
Горами хвилю підійма.
І блідний місяць на ту пору
Із хмари де-де виглядав,
Неначе човен в синім морі,
То виринав, то потопав.
Ще треті півні не співали,
Ніхто нігде не гомонів,
Сичі в гаю перекликались,
Та ясен раз у раз скрипів.

В таку добу під горою,
Біля того гаю,
Що чорніє над водою,
Щось біле блукає.
Може, вийшла русалонька
Матері шукати,
А може, жде козаченька,
Щоб залоскотати.
Не русалонька блукає:
То дівчина ходить,
Й сама не зна (бо причинна),
Що такеє робить.
Так ворожка поробила,
Щоб менше скучала,
Щоб, бач, ходя опівночі,
Спала й виглядала
Козаченька молодого,
Що торік покинув.
Обіщався вернутися,

Та, мабуть, і згинув!
Не китайкою покрились
Козацькїї очі,
Не вимили біле личко
Слізеньки дівочі:
Орел вийняв карі очі
На чужому полі,
Біле тіло вовки з'їли, —
Така його доля.
Дарма щоніч дівчинонька
Його виглядає.
Не вернеться чорнобривий
Та й не привітає,
Не розплете довгу косу,
Хустку не зав'яже,
Не на ліжко — в домовину
Сиротою ляже!

Така її доля... О боже мій милий!
За що ж ти караєш її, молоду?
За те, що так щиро вона полюбила
Козацькїї очі?.. Прости сироту!
Кого ж їй любити? Ні батька, ні неньки;
Одна, як та пташка в далекім краю.
Пошли ж ти їй долю, — вона молоденька,
Бо люде чужїї її засміють.
Чи винна ж голубка, що голуба любить?
Чи винен той голуб, що сокіл убив?
Сумує, воркує, білим світом нудить,
Літає, шукає, дума — заблудив.
Щаслива голубка: високо літає,
Полине до бога — милого питать.
Кого ж сиротина, кого запитає,
І хто їй розкаже, і хто тее знає,
Де милий ночує: чи в темному гаю,
Чи в бистрім Дунаю коня напува,
Чи, може, з другою, другу кохає,
її, чорнобриву, уже забува?
Якби-то далися орлині крила,
За синім би морем милого знайшла;

Живого б любила. Другу б задушила,
А до неживого у яму б лягла.
Не так серце любить, щоб з ким поділитися,
Не так воно хоче, як бог нам дає:
Воно жить не хоче, не хоче журиться.
«Журись», — каже думка, жалю завдає.
О боже мій милий! така твоя воля,
Таке її щастя, така її доля!

Вона все ходить, з уст ні пари.
Широкий Дніпр не гомонить:
Розбивши вітер чорні хмари,
Ліг біля моря одпочить,
А з неба місяць так і сяє;
І над водою, і над гаєм,
Кругом, як в усі, все мовчить.
Аж гульк — з Дніпра повіринали
Малії діти, сміючись.
«Ходімо грітсья! — закричали. —
Зійшло вже сонце!» (Голі скрізь:
З осоки коси, бо дівчата).

«Чи всі ви тут? — кличе мати.
Ходім шукати вечерять.
Пограємось, погуляймо
Та пісеньку заспіваймо:
Ух! ух!
Солом'яний дух, дух!
Мене мати породила,
Нехрещену положила.
Місяченьку!
Наш голубоньку!
Ходи до нас вечеряти:
У нас козак в очереті,
В очереті, в осоці,
Срібний перстень на руці;
Молоденький, чорнобровий;
Знайшли вчора у діброві.
Світи довше в чистім полі,
Щоб нагулятись доволі.

Поки відьми ще літають,
Поки півні не співають,
Посвіти нам... Он щось ходить!
Он під дубом щось там робить.
Ух! ух!
Солом'яний дух, дух!
Мене мати породила,
Нехрещену положила».

Зареготались нехрещені...
Гай обізвася; галас, зик,
Орда мов ріже. Мов скажені,
Летять до дуба... нічичирк...
Схаменулись нехрещені,
Дивляться — мелькає,
Щось лізе вверх по стовбуру
До самого краю.
Ото ж тая дівчинонька,
Що сонна блудила:
Отаку-то їй причину
Ворожка зробила!
На самий верх на гілячці
Стала... в серце коле!
Подивилась на всі боки
Та й лізе додолу.
Кругом дуба русалоньки
Мовчки дожидали;
Взяли її, сердешную,
Та й залоскотали.
Довго, довго дивовались
На її уроду...
Треті півні: кукуріку! —
Шелеснули в воду.
Защебетав жайворонок,
Угору летючи;
Закувала зозуленька,
На дубу сидячи;
Защебетав соловейко —
Пішла луна гаєм;
Червоніє за горою;

Плугатар співає.
Чорніе гай над водою,
Де ляхи ходили;
Засиніли понад Дніпром
Високі могили;
Пішов шелест по діброві;
Шепчуть густі лози.
А дівчина спить під дубом
При битій дорозі.
Знає, добре спить, що не чує,
Як кує зозуля,
Що не лічить, чи довго жить...
Знає, добре заснула.

А тим часом із діброви
Козак виїжджає;
Під ним коник вороненький
Насилу ступає.
«Ізнемігся, товаришу!
Сьогодні спочинем:
Близько хата, де дівчина
Ворота одчинить.
А може, вже одчинила
Не мені, другому...
Швидше, коню, швидше, коню,
Поспішай додому!»
Утомився вороненький,
Іде, спотикнеться, —
Коло серця козацького
Як гадина в'ється.
«Ось і дуб той кучерявий...
Вона! Боже милий!
Бач, заснула виглядавши,
Моя сизокрила!»
Кинув коня та до неї:
«Боже ти мій, боже!»
Кличе її та цілує...
Ні, вже не pomoже!
«За що ж вони розлучили
Мене із тобою?»

Зміст

Тарас Шевченко	7
Причинна	7
Думи мої, думи мої	13
Мені однаково	16
Минають дні, минають ночі	16
Назар Стодоля	17
Григорій Квітка-Основ'яненко	51
Конотопська відьма	51
Іван Нечуй-Левицький	111
Кайдашева сім'я	111
Микола Джеря	227
Леся Українка	320
Лісова пісня	320
Іван Франко	396
Перехресні стежки	396
Михайло Коцюбинський	647
Дорогою ціною	647
Fata morgana	693
Василь Стефаник	779
Камінний хрест	779
Микола Хвильовий	788
Мати	788
Я (романтика)	797

Літературно-художнє видання

Перлини української класики
Збірка

Головний редактор *С. С. Скляр*
Завідувач редакції *Г. В. Сологуб*
Відповідальний за випуск *Т. М. Кужсова*
Художній редактор *Н. В. Переходенко*
Технічний редактор *І. О. Гнідая*
Коректори *О. М. Мальченко, О. М. Пікалова*

Підписано до друку 14.08.2015. Формат 84x108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «GaramondNarrowLightITC». Ум. друк. арк. 42,84.
Наклад 7000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика "Глобус"»
61012, м. Харків, вул. Енгельса, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

Видавництво Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
www.trade.bookclub.ua

ГУРТОВИЙ ПРОДАЖ КНИГ ВИДАВНИЦТВА

ХАРКІВ

ДП з іноземними інвестиціями
«Книжковий Клуб
«Клуб Сімейного Дозвілля»»

61140, м. Харків-140,
просп. Гагаріна, 20-А
тел/факс +38 (057) 703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київська філія

04073, м. Київ, просп. Московський, 6, кімн. 35,
тел. +38 (067) 575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеська філія

65017, м. Одеса, вул. Малиновського, 16-А, кімн. 109
тел. +38 (067) 572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»

служба роботи з клієнтами:

тел. +38 (057) 783-88-88

e-mail: support@bookclub.ua

Інтернет-магазин: www.bookclub.ua

«Книжковий клуб», а/с 84, Харків, 61001

Перлини української класики : збірка ; передм. Р. Трифонова. —
П27 Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2015. — 816 с.

ISBN 978-966-14-9306-2

УДК 821.161.2
ББК 84.4УКР